

БІБЛІЙНІ ОБРАЗИ В УКРАЇНСЬКІЙ ПРОЗІ 40-Х РОКІВ ХХ СТ.

У запропонованій статті на матеріалі роману Л.Мосендза «Останній пророк», повісті І.Костецького «День святого», оповідання В.Домонтовича «Апостоли» розглянуто особливості інтерпретації образів Нового Завіту прозаїками Мистецького українського руху. Указано, що характерною рисою повоєнної літературної еміграції була її пасіонарність щодо України та її національної культури. Доведена зумовленість використання біблійних образів прагненням авторів висвітлити актуальні питання сучасності – духовні пошуки сенсу бездержавного життя нації.

Ключові слова: Біблія, роман, повість, оповідання, сакральне.

Нагальна потреба (й актуальність) цього дослідження зумовлена посиленням інтересом до питань творчого використання українськими письменниками Святого письма з боку вітчизняних учених, що його спостерігаємо в останні десятиліття. Річ у тому, що цей заборонений у радянські часи аспект вивчення торкається підвалин будь-якої національної літератури, що зросла на ґрунті християнства. Серед помітних праць на цю тему варто назвати передовсім книжки В.Антофійчука [2] й І.Бетко [4], численні статті, скажімо, З.Гузара [5], А.Шпиталія [16], З.Савченко [14] та ін.

Метою запропонованої статті є спроба з'ясувати характерні особливості художньої інтерпретації образів Нового Завіту прозаїками Мистецького українського руху (1945-1949). Для цього буде проаналізовано роман Л.Мосендза «Останній пророк» (1948), повісті І.Костецького «День святого» (1946) та оповідання В.Домонтовича «Апостоли» (1946).

Указані тексти написані в таборах переміщених осіб повоєнної еміграції. Обставини, за яких народжувалися досліджувані твори, були драматичними. Українські письменники в той час болісно переживали тягар бездержавності свого народу, що відбився й на їхній особистій долі. Також

актуальним для них став процес осмислення досвіду національно-визвольних змагань першої половини ХХ століття. Нарешті потрібно врахувати й таку питому для української літератури рису, як «етноконсолідуєчий», «учительний» її характер [1, 1]. Упродовж століть її майже ніколи не сприймали в форматі «мистецтво для мистецтва», завжди як засіб мобілізації народу чи певної соціальної, релігійної групи на боротьбу за інтереси тієї чи іншої спільноти. Отож усвідомлення, що «крім літератури, Україна нічого не має й сама залишається скоріше духовною, ніж матеріальною субстанцією» [12, 285], мобілізувало літературну еміграцію на розбудову батьківщини духовної, «держави слова» (так, між іншим, назвав одну зі своїх поетичних збірок один із чільних мурівців – М.Орест). Це добре видно й із програмових, офіційних, документів МУРу, і з приватних записів митців. «Біблію б дати! Книгу ісходу! Слово б пророче і міць віри і надії. (...) Де закон і пророки?» – так формулював 1945 року свої творчі завдання У.Самчук [15, 217—218]. А на думку Л.Мосендза, бути письменником – «це щось більше, ніж пером водити по папері. Це покликання Боже (...)» [11, 30]. Вкотре в історії художня творчість стала трибуною для обговорення нагальних проблем існування нації.

Здійснювалося це завдання в різний спосіб. Частина майстрів слова прагнула виконати його на «живому», сучасному матеріалі. Скажімо, І.Багряний демонстрував факти опору новітнього українця тоталітарному режимові в романі «Сад Гетсиманський», В.Барка – в романі «Рай»; У.Самчук вибудовував історіософічну концепцію цивілізаційного розлому України на осі схід – захід у романі «Морозів хутір», Ю.Косач намагався віднайти місце української еміграції в системі координат повоєнної Європи в повісті «Еней і життя інших» тощо. Інші ж – а до них якраз і належать Л.Мосендз, І.Костецький та В.Домонтович – спрямовували свій погляд у минуле, шукали там аналогій, зокрема й на сторінках Святого Письма.

То не була втеча від актуальних питань сучасності, а вмотивований вибір. По-перше, до того спонукала показова й спільна для українців і євреїв

матриця історичної долі: втрата державності, століття національної неволі, ганьби, відтак новий спалах національно-визвольної боротьби в першій половині ХХ ст. Особливо ж радикальних форм вона набула в повоєнні роки, внаслідок чого єврейському народу пощастило: 1948 року на політичній карті світу з'явилася незалежна країна Ізраїль. Це відбувалося, варто підкреслити, коли українські письменники на чужині осмислювали-переживали чергову поразку, вже як очевидний факт, хоча в самій Україні ще діяла Українська повстанська армія. У тій ситуації для мешканців «таборових республік» Святе письмо стало ефективним (і єдиним!) психотерапевтичним засобом від тотальної депресії. Його читали всі. Наприклад, І.Костецький указував, що творчий задум його повісті виник із читання Євангелія й Апокаліпсису Іоанового та спостережень над сучасним життям, «аж до спостережень найдрібніших та найчастковіших. Одне з другим поступово зросталося». Так визрівав «зміст, тобто матеріал» майбутньої книги [7, 6].

По-друге, українські писані історія й література від початку були інтегровані в культурний контекст Святого письма. Давньоєврейська історія українцям була найбільш відомою з-поміж історій інших народів світу з часів Київської Русі. Джерелом тих знань була Біблія, яка століттями слугувала нашим предкам своєрідним підручником. Вона стала складником національної пам'яті українців. Отже, для української літератури Святе письмо – прототекст, наріжний камінь національного культурного простору. Ось як розпочинає історію землі руської київський літописець у «Повісті врем'яних літ»: «По потопись бо 3-е сынове Ноеви роздѣлиша землю» [13, 6]. Словом, ми, русичі, мовби промовляв автор нашої першокниги, – нащадки біблійного персонажа Ноя. Відтак посилення на Святе письмо вважалося найвищим критерієм аргументації, істинності. Приклади нині всім відомі: «Псалми Давидові» чи «Марія» Т.Шевченка, «Мойсей» І.Франка, «І ти колись боролась, мов Ізраїль» Лесі Українки тощо. Згадаймо цитовані вже висловлювання Л.Моседза про письмецьку працю як «покликання Боже», У.Самчука про слово «пророче». Той таки І.Костецький зазначав, що

відображені в повісті «День святого» релігійні питання зазвичай поставали в мурівських розмовах «на тему Збруча та околиць», у яких християнство мислилося «як чинність нації» [7, 6].

По-третє, Біблія не є науковою історією, це історія специфічно (художньо) проінтерпретована. Її співвідношення з історією реальною – це співвідношення сакрального з профанним. І письменник, спираючись у своєму творі на текст Біблії, мовби причащається святим духом, освячує ним власний твір. У структурі «Повісті врем'яних літ» питому частину тексту, як відомо, становлять саме легендарні оповідання. Їхня значущість не в науковій (історичній) достовірності. Скажімо, розповідь про перебування апостола Андрія на Дніпрових схилах, висловлена в ній думка про те, що «на сихъ горахъ вьсіяеть благодать Божия, иматъ и городъ великъ быти» [13, 14] – обґрунтувала богообраність Києва, відтак – киевоцентричність українських земель. Зрештою – україноцентричність світобудови, мовляв, сам Господь устами апостола Андрія благословив цей край. А митці наступних епох, звертаючись до тексту книги книг, шукали в ній відповіді на болючі питання своєї доби. Наприклад, І.Костецький зізнавався, що в «Дні святого» він модернізував «теми з ряду найвідвічніших. Тим-то: не релігія взагалі, а релігія як промінь, переламаний у конкретному культурному середовищі». Із плином часу, наголошував він, «перспективніше минуле. Точніше вимірюються відстані між виникненням мітів та їхньою дією» [7, 8—9].

Ось цей, визначений письменником літературний формат, коли промінь релігії мусив висвітлювати «чинність нації», має ще один цікавий аспект – особистість самого митця. Кожен із зазначених авторів на час написання аналізованих текстів мав певний досвід, і життєвий, і творчий. Важливою обставиною тут є питання національної ідентичності, точніше її вибору. Нині добре відомо, що вони ставали діячами української культури внаслідок особистого вольового рішення. Л.Мосендз, наприклад, до революції вважав себе росіянином. А потім ми бачимо його серед найбільш націоналістично налаштованих діячів «празької школи», в т. зв. «вісниківськівській квадризі»

(Є.Маланюк, Л.Мосендз, О.Ольжич, О.Теліга). Стихія національного відродження на вернула в лоно української літератури В.Домонтовича (справжнє ім'я – Віктор Петров) – у 20-х рр. він став активним учасником літературного відродження, належав до кола київських неокласиків. Наймолодший І.Костецький до війни був російськомовним театральним критиком Ігорем Мерзляковим, а перші публікації, підписані прізвищем Костецький, почали з'являтися в 40-х роках. Опинившись перед вибором національної самототожності (росіянин / поляк / українець), він швидше парадоксальним, аніж закономірним чином «став українцем», щоб, наголошував, «довести можливість неможливого», тобто з вельми конкретною ціллю: «створити ваговиту планету української духової та політичної державности» [9, 519].

Отож характерною рисою літературної еміграції було пасіонарне почуття щодо України й української культури. Пророчо-апостольська тема для неї була актуальною тим, що вона співвідносилася з темою національної неволі. Іншими словами: випливала з досвіду національно-визвольної боротьби. Засобами збройної боротьби за свою державну незалежність українці мети не досягнули. Неоромантичні гасла-імперативи безкомпромісної боротьби вісниківців Олени Теліги, О.Ольжича, Є.Маланюка, Л.Мосендза (Олена Теліга й О.Ольжич загинули в тій боротьбі) стали зазнавати ревізії.

Тут важливі наступні взаємопов'язані факти: 1) й Мосендзів останній пророк Єгоханан, і Йоан І.Костецького, й апостоли (Хома, Петро, Юда) з однойменного твору В.Домонтовича – всі вони представники поневоленого народу; 2) пророки й апостоли в досліджуваних творах – це лідери, еліта нації (у політичному, профанному значенні). Здійснивши певного роду десакралізацію божественного, українські митці таким чином мовби мобілізували оточення самого Бога для поточних потреб, політичних цілей.

Найгрунтовніше до виконання свого завдання підійшов Л.Мосендз. У полі зору автора «Останнього пророка» історія народження, особливості

формування, еволюція головного персонажа Єгоханана. Першоджерелом роману стала новозавітна історія Іоана Хрестителя, який і став прототипом Єгоханана, що в перекладі означає Богом даний. Передовсім це Євангеліє від Луки (розділ 1: 5-25, 57-80, розділ 3: 1-18). Події розгортаються в Палестині на рубежі Дохрислової й Хрислової ери.

«Останній пророк» – роман ідеологічний. Кожна деталь у ньому наснажена ідеєю визвольної боротьби поневоленого народу. Так, біля гебронської криниці жінки говорять про синів і Месію, що незабаром прийде «мечем і вогнем звільнити народ від чужинців», і про те, як болить материнське серце при згадці «про меч, про війну» й про «річки синівської крові» [10, 9—10]. Ось і дружина місцевого священика Елісеба на леваді зводить очі в напрямку Єрусалимського храму й у своїй молитві говорить про страждання народу, що, наче лев здобич, ухопив його чужинець і навіть «саме ім'я хотів би стерти з лиця землі». Тому й просить послати Месію, щоб повів народ «за закон, за храм, за правду твою!», а їй особисто дарував сина, для того щоб, як покличе його Месія, – «сама віддам Йому дитину свою!» [10, 16]. Таку ж молитву чуємо й із уст Захарії: «Сина, о сина тепер!», щоб «побив, знищив і витеребив їх (чужинців – Ю. М.)» [10, 29].

Отже, персональну біографію персонажа Єгоханана письменник вмонтовує в колективну біографію євреїв. Після Вавилонського та Єгипетського полонів, сорокарічного блукання пустелею вони нарешті здобули свою землю Обітовану. І знову втратили. На цей раз могутній Рим, окупувавши їхню країну, загрожує їхньому існуванню. Майстерно відтворена в романі соціальна структура, політична палітра Єрусалима. На верхівці ієрархії представники римської адміністрації Публій Квінтілій Вар і його заступник Публій Септимій Квірін. Їхньою опорою є відверті зрадники цар Іудеї Ірод, члени синедріону від партії садукеев, що «вважалися за римських приятелів» [10, 115], – первосвященики Матіяс, Ганан та ін.

Натомість внутрішній світ повісті І.Костецького «День святого» локальніший, сказати б, більш сценічний. Театральний досвід письменника

«підказав» йому своєрідний жанровий різновид твору: як зазначено в підзаголовку – моралізаторський діалог. Автор використав принцип відомого ще з античної літератури словесного турніру – агону (в українській літературі його застосовувала в драматичних творах Леся Українка). Інтелектуальні баталії відбуваються протягом одного дня на острові Патмос наприкінці першого сторіччя християнської ери між головними героями – Теофілом та Йоаном Богословом, які потрапили до повісті зі сторінок Святого письма. А своєрідним коментатором, сказати б, повіреним автора, є товариш Теофіла Люцій Люцілій.

Отож І.Костецький не вдається до розлогих описів, історій і передісторій тощо: все, про що хоче повідомити він читачеві, за законами жанру, промовляють репліки, жести, міміка, зовнішній вигляд персонажів. Все сконцентровано, ощадно й, водночас, сказаного автором цілком достатньо, аби читач одержав потрібну інформацію: римляни – нація державна, юдеї, греки, сирійці – бездержавна; перші – завойовники, переможці, другі ж – переможені, раби. За цією ознакою автор відтворив і шаблі ієрархічної державної структури: скажімо, верхівку представляє римський аристократ Теофіл, соціальне дно – в'язень євреїв Йоан.

Певним чином моралізаторським діалогом можна назвати й історичне оповідання В.Домонтовича «Апостоли». Як і в повісті І.Костецького (й на відміну від роману Л.Мосендза), письменника не цікавить процес еволюції персонажів, ані докладна характеристика суспільно-політичного життя країни. Закони жанру змусили автора показати героїв (Хому, Юду, Петра) в сформованому вигляді; а, скажімо, питання їхньої національної ідентичності він не торкається. Натомість оперує, так би мовити, космополітичними поняттями: люди, влада (Синедріон), повстання тощо. Як відомо, що будь-який суб'єкт висловлювання передбачає, наголошував М.Бахтін, не тільки наявність відповідної системи мови, але й певних попередніх висловлювань, адже будь-яке висловлювання становить ланку в системноорганізованому ланцюгу інших висловлювань [3, 260—261]. Для В.Домонтовича та його

аудиторії існував такий специфічний культурний простір, де цілком природно було говорити про релігію як «чинність нації»; а травми, пережиті українськими емігрантами з СРСР, стали на той час «файлами» національної пам'яті, скеровували їх уважно прислухатися до різних історій, змушували солідаризуватися з усіма, хто розкривав тему тоталітаризму. Для письменників це означало художньо осмислювати проблему тих різних тоталітаризмів. Прикметно, наприклад, що український переклад повісті англійського письменника Г.Оруела «Колгосп тварин» (1945) 1947 року. Тож у процесі наслухань/прочитань/обговорювань і створювалося специфічне культурне середовище. Для розуміння твору В.Домонтовича потрібно згадати написаний 1921 року М.Зеровим вірш «Чистий четвер», в якому зустрічаємо схожу з «Апостолами» ситуацію. І в 1920-х рр. читач, серед них майбутній автор «Апостолів», бачив у зеровському синедріоні не тільки інституцію з далекого минулого – тексти двох гронівців перегукуються: події в «Апостолах» розгортаються в той-таки чистий четвер. Водночас у мурівський період прозаїк десакралізував свою розповідь. Його апостоли швидше нагадують профанне – політичне – угруповання, ніж учнів Сина Божого. Зрештою й постать Христа вони трактують, виходячи зі своїх політичних переконань. Ось логіка міркувань Юди: «Навіщо вигукувати на кожному кроці: «Ісус – Син Божий!» і дратувати цим духівництво? Розуміється, це гарне агітаційне гасло, щоб впливати на маси, але не слід давати приводів закидати нам, що воно йде від нас». Далі цей, сказати б, політтехнолог, заявляє, що «Ісус уже відіграв Свою роллю», що недоцільно «приносити справу в жертву шанобству однієї особи», що Ісус ідеаліст і «непрактична людина» й мусить «одійти вбік і поступитися місцем реальним політичним, практичним людям, що здібні тверезо зважувати становище речей» [6, 10].

Зазначений аспект важливий для розуміння аналізованих текстів. Апологет ідеї незалежної держави, член вісниківської квадриги – автор «Останнього пророка» був безкомпромісний: національна держава – єдиний

спосіб існування народу. Альтернативи бути не може, бо, вважає Л.Мосендз, Месія до рабів не прийде. Празанський ідеал – туга за доконалістю, краса і сила – культові поняття в Мосендзовій концепції людини. Характерний тут епізод, коли малий Єгоханан, вражений величною ходою римського війська, сам хоче стати їм подібним: «Це були люди! Де таких здібати в Геброні? Це ніхто не казав йому, а він уже знав: це переможці! (...) А на чолі їх, на баскому коні, саме сяєво краси й міці – вождь». І з того дня ні в що інше не хотів гратися, лише «в тих спижево-ремінних людей, у того міцного, що вів їх». Тому «прудкий і звинний, з довгими кучерями, наче Авесалом, він мчав на чолі своїх друзів. (...) Все попереду, все перший» [10, 155].

Натомість скептик-модерніст І.Костецький розглядає й переваги «життя в асиміляції», пропонує дві версії «виняткової» долі євреїв як народу вибраного: життя «у відокремленні й життя в асиміляції» [7, 9]. Таку позицію сповідує протагоніст повісті Йоан. Народ, каже він, «це зерно злакове», і лише тоді «набуває цінности для світу», коли «приносить самопожертву, коли сам розчиняється в своєму чині». Ось, мовляв, і жили марно, «замкнені в собі», хоч і маючи «своїх полководців» і «своїх кесарів», але тільки «зрікшися храму на святій горі, стали ми народом. Народом не для себе, народом для світу, народом-словом, що розсаджує і творить» [8, 24].

Йоан із «Дня святого» постає передовсім антиподом щодо вісниківського ідеалу особистості Л.Мосендза: починаючи з того, що в профанному світі Теофіла, світі соціально структурованому, святий Йоан – просто «старий смердючий жид» [8, 28]. Водночас упродовж твору письменник показує, як парадоксальним чином зазнають краху етичний, естетичний ідеали попередньої доби – культ краси й сили, що його сповідує римський аристократ: «патрицій, уроджений чолом на Форум Римський, вищий за ницого сердобольника, зануреного у споглядання чистої своєї душі» [7, 14]. Парадоксальним, адже І.Костецький не шкодує засобів, щоб викликати в читача огиду до Йоанової постаті: очі у старого в'язня, «як вода, непрозорі, спинені» [7, 29], «і була в нього крапля під носом» [7, 29], стегно

«вкрите червонявиною сверблячки, холодне, як собачий ніс» [7, 31]. Але в тім то й річ, що перемогу здобуває саме він. Ось характерний монолог: «Так, ми, чорненькі, кучерявенькі, низькорослі, брудношкірі, клешоногі, каракатенькі й волохатенькі, ми не допустимо, щоб нас уважали за потвор, за нелюдів тому тільки, що не маємо римського носа, що не римське наше обличчя, коли дивитись на нього збоку. Взірець краси – Христос, Теофіле. Поставимо вам Христа, моліться на темне його обличчя, будьте, як він, старайтесь бути, як він» [8, 25].

Із апостолом І.Костецького виявляє дивовижну солідарність апостол Хома В.Домонтовича. Його опонентом, суперником є фанатично віруючий у силу Христа Петро. У словесному турнірі Хома промовляє, здавалося Петрові, «безглузді речі», «нісенітниці»: я, мовляв, «вірю тільки не в силу й хитрощі, а в безсилля». Ось ти, каже, «вірив у перемогу, і віра твоя не справдилася. Я ж ладен вірити в поразку» [6, 18].

Підсумовуючи сказане, варто відзначити, що звернення прозаїків повоєнної еміграції до пророчо-апостольської тематики було цілком закономірним процесом і зумовлено природою української літератури. Передовсім, вона споконвіку була сегментом християнської культури, тому для митців важливою була тяглість традиції національного мистецтва. Ця обставина уже була фактом спротиву викликам доби, адже тоталітарний режим на материковій Україні, як відомо, ту традицію брутально обірвав іще в 1920-х роках. Водночас вічні теми, образи Біблії письменники з МУРу прагнули висвітлити в руслі актуальних питань сучасності – духовних пошуків сенсу бездержавного життя нації. Ця обставина істотно корегувала процес модернізації вічної релігійної теми, апелюючи до читача-сучасника, спонукала до витворення специфічної мови, ілюзії правдоподібності, що передбачало, скажімо, трактування образів Святого письма у профанному режимі. Докладне ж вивчення співвідношення сакрального / профанного в літературі МУРу становить уже перспективу майбутніх досліджень.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андрусів С. М. Західноукраїнська література 30-х рр. ХХ ст. : проблеми національної ідентичності : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. філол. наук: спец. 10.01.01 «Українська література» / С. М. Андрусів. – К., 1996. – 25 с.
2. Антофійчук В. Євангельські образи в українській літературі ХХ століття : монографія / В. Антофійчук. – Чернівці : Рута, 2001. – 335 с.
3. Бахтин М. Эстетика словесного творчества. / Бахтин М. – 2-е изд. – М. : Искусство, 1986. – 445 с.
4. Бетко І. Біблійні сюжети і мотиви в українській поезії ХІХ – початку ХХ століття (монографічне дослідження) / І. Бетко. – Zielona Gora, Kijov : Б. в., 1999. – 160 с.
5. Гузар З. «Туга за святим» (образ молитви у творах Івана Франка) / З. Гузар // Слово і час. – 2007. – № 6. – С. 71—75.
6. Домонтович В. Проза. Три томи. Том 1 / В. Домонтович ; редакція й супровідна стаття Ю.Шевельова. – Нью-Йорк : Сучасність, 1988. – 519 с.
7. Костецький І. День святого / І. Костецький // Сучасність. – 1963. – № 5. – С. 6—39.
8. Костецький І. День святого / І. Костецький // Сучасність. – 1963. – № 6. – С. 10—33.
9. Костецький І. Тобі належить цілий світ. Вибрані твори / І. Костецький ; Марко Роберт Стех, упоряд., супровідні есеї, примітки. – К. : Критика, 2005. – 527 с.
10. Мосендз Л. Останній пророк. Роман / Л. Мосендз. – Торонто : Діловий комітет видання творів Л.Мосендза, 1960. – 456 с.
11. Мосендз у листах. Особисте / Л. Мосендз // Слово і час. – 1997. – № 7. – С. 27–32.
12. Павличко С. Теорія літератури / С. Павличко. – К. : Основи, 2002. – 679 с.

13. Повість врем'яних літ : Літопис (За Іпатським списком) / пер. з давньоруської, післяслово, комент. В. В. Яременка. – К. : Рад. письменник, 1990. – 558 с.
14. Савченко З. Біблійно-християнські мотиви та образи в романі «Сад Гетсиманський» І. Багряного / З. Савченко // Слово і час. – 1996. – № 10. – С. 57–61.
15. Самчук У. П'ять по дванадцятій / У. Самчук. – Буенос-Айрес : Вид-во Миколи Денисюка, 1954. – 230 с.
16. Шпиталь А. Палестина, Іудея, Святе письмо й українська історична проза / А. Шпиталь // Слово і час. – 1999. – № 12. – С. 26–30.

МАРИНЕНКО Ю. В.

БИБЛЕЙСКИЕ ОБРАЗЫ В УКРАИНСКОЙ ПРОЗЕ 40-Х ГОДОВ XX В.

В статье на материале романа Л. Мосендза «Последний пророк», повести И. Костецкого «День святого», рассказа В. Домонтовича «Апостолы» рассмотрены особенности интерпретации образов Нового Завета прозаиками Художественного украинского движения. Указано, что характерной особенностью послевоенной эмиграции была её пассионарность относительно Украины и её национальной культуры. Выявлена обусловленность использования библейских образов стремлением раскрыть актуальные вопросы современности – духовные поиски смысла существования нации в условиях потери государственности.

Ключевые слова: Библия, роман, повесть, рассказ, сакральное.

MARYNENKO Y.

BIBLICAL IMAGES IN UKRAINIAN PROSE OF 40th OF THE 20th CENTURY

In the offered article the features of the images' interpretation of the New Testament by the prose writers from Artistic Ukrainian movement reviewed on the

material of L.Mosends' novel «Last Prophet», story by I.Kostetzky «Saints' Day», short story by V.Domontovitch «The Apostle» are analyzed. It says that a characteristic feature of post-war literary exile was passionarnost to Ukraine's national culture. It is proved that conditionality use biblical images of the author's desire to highlight issues of our time - the spiritual search for the meaning in the loss of the nation state.

Key words: Bible, prose, novel, story, short story, sacred.

Стаття надійшла до редколегії 18.06.2013 р.